

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะไว้ตามลำดับดังนี้

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ
2. เพื่อเปรียบเทียบคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ

สมมติฐานการวิจัย

คุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบสำหรับเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของสหวิทยาเขตเขื่อนกระเสียว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 10 โรงเรียน เด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 151 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2550 ของโรงเรียนนิคมสร้างตนเองกระเสียว 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรีเขต 3 จังหวัดสุพรรณบุรี ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling or judgement sampling) มีนักเรียนจำนวน 30 คน

2. เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

2.1 แผนการจัดประสบการณ์โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ จำนวน 32 แผน มีค่าความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1

2.2 แบบสังเกตคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย โดยสังเกตด้านความรับผิดชอบ 3 ด้าน คือ

2.2.1 ความรับผิดชอบต่อตนเอง

2.2.2 ความรับผิดชอบต่อกลุ่ม

2.2.3 ความรับผิดชอบต่อสังคม

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้ผู้สังเกต 2 คน คือ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย โดยดำเนินการดังนี้ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้วิจัยคือ มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีและมีประสบการณ์ด้านการสอนระดับปฐมวัยไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยดำเนินการดังนี้

3.1 ประเมินพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย เป็นเวลา 1 สัปดาห์

3.2 ดำเนินการทดลองและบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย จากการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเป็นเวลา 8 สัปดาห์

3.3 เมื่อสิ้นสุดการทดลองนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบข้อมูลทุกด้านเพื่อศึกษาและการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย หลังการจัดประสบการณ์โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาค่าสถิติพื้นฐานจากแบบสังเกตคุณพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย

4.2 เปรียบเทียบพฤติกรรมด้านความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการโดยใช้สถิติ $t - test$ แบบ Dependent (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2547, หน้า 307)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการมีความรับผิดชอบโดยภาพรวมอยู่ในระดับสูงเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อกลุ่ม และความรับผิดชอบต่อสังคม อยู่ในระดับสูงทุกด้าน และเมื่อเปรียบเทียบความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยรายด้าน ความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อกลุ่ม และต่อสังคม หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ทุกด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในภาพรวมความรับผิดชอบก่อนและหลังการจัดประสบการณ์

แบบบูรณาการ พบว่า ความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัยหลังสูงกว่าก่อนได้รับการจัด
ประสบการณ์แบบบูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระดับ คุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อ
ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อเด็กปฐมวัยหลังสูงกว่าก่อนที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบ
บูรณาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดประสบการณ์แบบ
บูรณาการเป็นการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่แวดล้อม ชุมชนชาติ และ
สิ่ง ต่าง ๆ รอบตัวเด็ก โดยเน้นให้ผู้เรียน ได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ได้นำความรู้การปฏิบัติที่มีส่วน
ร่วมในการทำงาน และประสบการณ์มีการปลูกฝังให้เด็กมีความรับผิดชอบต่อ นำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน ดังที่ จามรี สุวานันท์ (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการใช้ตัวแบบต่อการ
ปลูกฝังพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเด็กชั้นอนุบาล 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น
จำนวน 20 คน พบว่า พฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเด็กกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อเด็กกลุ่มทดลองหลังการ
ทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากข้อความดังกล่าวสรุปได้ว่า ในการทำกิจกรรมแบบบูรณาการนั้น เป็นการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก บุคคลและสถานที่
แวดล้อมเด็ก ชุมชนชาติรอบตัวเด็กและสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ซึ่งเด็กสามารถนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวันได้ดี

2. เมื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างและเปลี่ยนแปลงของคะแนนความรับผิดชอบต่อ
ของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อกลุ่ม และ
ความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่าแต่ละด้านมีคะแนนความรับผิดชอบต่ออยู่ในระดับสูงและหลังเรียน
สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะการจัดประสบการณ์แบบ
บูรณาการเป็นการจัดกิจกรรมเปิดโอกาสให้เด็กทำงานตามความสนใจและเด็กได้ลงมือกระทำ
ด้วยตนเองได้สำเร็จ เห็นคุณค่าและความสามารถของตนเอง เมื่อเด็กช่วยเหลือตนเองได้ เด็กจะ
มีความรู้สึกอยากจะช่วยเหลือคนอื่น นอกจากนี้เด็กจะเกิดการเรียนรู้จากการทำงาน ช่วยให้เด็ก
มีโอกาสคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับเตื่อนใจ อินเที่ยง (2546, หน้า 42) ได้มี
การจัดประสบการณ์แบบโครงการทั้ง 3 ระยะ ได้ส่งเสริมและพัฒนาความรับผิดชอบต่อเด็ก
ปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตร
ประจำวัน สนใจงานที่รับมอบหมาย หน้าที่ที่ได้รับมอบหมายสำเร็จและเก็บของใช้ส่วนตัวเข้าที่
เมื่อใช้เสร็จ ความรับผิดชอบต่อกลุ่ม โดยช่วยเหลือเพื่อนในการทำงาน ปฏิบัติตามข้อตกลงของ
กลุ่ม รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและช่วยกันเก็บรักษาของใช้เข้าที่เมื่อทำงานสำเร็จ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เป็นการจัดกิจกรรมที่เด็กเลือกทำงานตามความสนใจของตนเอง แบบรายเดี่ยว รายกลุ่ม ซึ่งส่งผลให้เกิดพฤติกรรมความรับผิดชอบมากขึ้น เช่น เด็กทำงานด้วยตนเองประสบความสำเร็จ เราจะมีความรู้สึกอยากช่วยเหลือเพื่อน ๆ ในการทำกิจกรรมมากยิ่งขึ้น

2.1 ความรับผิดชอบต่อตนเองหลังสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เนื่องจาก เป็นการจัดกิจกรรมบูรณาการ สามารถส่งเสริมเด็กปฐมวัยให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองมากขึ้น ทั้งนี้เป็นกิจกรรมให้เด็กเลือกทำงานตามความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีสุดา ธิติโสภี (2545, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการจัดกิจกรรมหลังการเล่านิทานด้วยวิธีการเล่นบทบาทสมมุติที่มีต่อความรับผิดชอบของเด็กปฐมวัย อายุระหว่าง 5-6 ปี จำนวน 30 คน พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ด้วยวิธีการเล่นบทบาทสมมุติมีพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลอง ส่วนเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานด้วยวิธีการตอบคำถามมีพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนการทดลอง และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานด้วยวิธีการเล่นบทบาทสมมุติมีพฤติกรรมความรับผิดชอบสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานด้วยวิธีการตอบคำถาม

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบต่อตนเอง เกิดจากเด็กที่ทำกิจกรรมแบบรายเดี่ยวและเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเลือกกิจกรรมตามความสนใจและทำกิจกรรมนี้ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง

2.2 ความรับผิดชอบต่อกลุ่มหลังการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เนื่องจาก การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการมีการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้เด็กทำงานร่วมกัน โดยการส่งเสริมให้มีกิจกรรมกลุ่มลักษณะต่าง ๆ ในแต่ละวัน เช่น การวาดภาพจากนิ้วมือ เรื่องธงชาติไทย การประดิษฐ์กระดาษต้นไม้ การสร้างภาพนกปะตันไม้ของหนู และการสร้างสถานที่ตั้งถ้ำเวทูนจำลอง เด็กได้มีส่วนร่วมปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ในกลุ่มของตนทุกคน ซึ่ง ทิศนา แคมมณี, (2542, หน้า 2) ที่ระบุว่า “การเรียนรู้โดยการกระทำ” เด็กเกิดการเรียนรู้จากการได้ลงมือกระทำด้วยตนเอง และการเรียนรู้นั้นจะส่งผลต่อการพัฒนา จริยธรรมของเด็กที่ได้มีส่วนร่วมกิจกรรมและวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543, หน้า 2) ได้กล่าวไว้ว่า การจัดกิจกรรมโดยให้เด็กมีส่วนร่วม ในการกระทำเป็นการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทั้งสาระความรู้ ฝึกความกล้าแสดงออกและช่วยเสริมสร้างบรรยากาศของการเรียนรู้อย่างมีความสุขและสนุกสนาน

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบต่อกลุ่มนั้นเกิดจากเด็กได้มีกิจกรรมการทำงานเป็นกลุ่ม และส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในความรับผิดชอบต่อกลุ่ม เช่น การช่วยทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมายจนประสบความสำเร็จ เป็นต้น

2.3 ความรับผิดชอบต่อสังคม หลังสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ เนื่องจาก การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการมีการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กทำงานร่วมกัน โดยมีการส่งเสริมพฤติกรรมที่แสดงว่าเด็กมีความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การเก็บของเข้าที่ให้เรียบร้อย การรักษาความสะอาดห้องเรียน การแบ่งปันอุปกรณ์ให้เพื่อนๆ ในการทำกิจกรรม และการปฏิบัติตามกฎข้อบังคับของห้องเรียน ซึ่ง ฌ็องจิตต์ ลิมวนาทิพงษ์ (2542, หน้า 76-78) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัย ชายหญิงอายุระหว่าง 5-6 ปี ที่ศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 46 คน พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบปกติ มีความรับผิดชอบต่อสังคมเพิ่มขึ้น ทั้งความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมนั้น เกิดจากเด็กได้มีส่วนร่วมในการทำงาน และส่งผลให้เกิดพฤติกรรมในความรับผิดชอบต่อสังคม เช่น การทำความสะอาด การเก็บของเข้าที่ให้เรียบร้อย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการไปใช้

จากประสบการณ์ในการนำการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการไปทดลองใช้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ สามารถนำไปใช้ได้จริง เพราะ เด็กได้มีโอกาสคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง โดยเลือกการทำงานตามความสนใจทั้งกระบวนการกลุ่มและเดี่ยว มีความกระตือรือร้นในการทำงาน เด็กจะมีความรู้สึกอยากช่วยเหลือเพื่อน และเก็บอุปกรณ์การทำงานทุกครั้งเมื่อปฏิบัติกิจกรรมเสร็จเรียบร้อย

1. ก่อนการนำการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการควรมีข้อตกลงระหว่างครูกับเด็ก เพื่อให้กิจกรรมแบบบูรณาการนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประโยชน์สูงสุดกับเด็ก

2. การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการควรใช้กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กค้นคว้ากิจกรรมใหม่ๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้เด็กเกิดทักษะกระบวนการคิดที่หลากหลายจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3. การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการควรลดจำนวนมุมกิจกรรมให้เหลือ 2-3 กิจกรรม เพื่อให้เด็กได้ทำงานหมุนเวียนครบทุกกิจกรรมได้อย่างเต็มที่

4. การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการควรใช้ห้องที่กว้างกว่าห้องเรียน เช่น อาคารเอนกประสงค์ เพื่อสะดวกในการเคลื่อนไหวของเด็ก เนื่องจากเด็กมีจำนวนมากจะได้สะดวกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ

5. การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการควรมีระยะเวลาตามความสนใจของเด็ก เพราะเด็กบางคนทำงานช้า เนื่องจากสนใจต่อกิจกรรมที่ทำอยู่ต้องให้เด็กทำเสร็จด้วยตนเอง เพื่อไม่ให้ปิดกั้นโอกาสที่เด็กแสดงความสามารถในการทำกิจกรรมนั้น ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ด้านอื่นๆ นอกเหนือจากความรับผิดชอบ เช่น ด้านการมีวินัย เพราะว่าการจัดกิจกรรมบูรณาการได้เห็นพฤติกรรมเด็กแสดงถึงการมีวินัยในตนเองเพิ่มขึ้น

2. ควรมีการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการ ถึงกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม เพราะว่าการจัดกิจกรรมแบบบูรณาการได้สังเกตพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องตลอดวัน

3. ควรมีการศึกษาผลการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการที่มีต่อทักษะด้านอื่นๆ เพราะว่าการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเป็นการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ได้ในหลายๆ รูปแบบ เช่น พัฒนาทักษะการคิด เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดของตนเองออกมาได้สร้างกิจกรรมใหม่ๆ ต่อตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงานกับเพื่อนในกลุ่ม และยังมีผลต่อพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก เนื่องจากเด็กได้ออกมานำเสนอผลงาน